

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра архітектури та будівництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи

Ярослав ШТАНЬКО

“ 31 ” серпня 2026 р.

ТЕОРІЯ МІСТОБУДУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	G Інженерія, виробництво, будівництво
Спеціальність:	G17 Архітектура та містобудування
Освітньо-професійна програма:	“Архітектура та містобудування”
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	обов’язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	I

**Івано-Франківськ
2026**

РОЗРОБНИК:

Доктор технічних наук, професор

Микола ГАБРЕЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри архітектури та будівництва
протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

Завідувач кафедри

Руслан ЖИРАК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Руслан ЖИРАК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

e-mail	mykola.habrel@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра архітектури та будівництва 203 ауд.
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/
Сторінка курсу в СДО	Теорія містобудування

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Теорія містобудування**» є базовою обов'язковою освітньою компонентою професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Архітектура та містобудування». Дисципліна формує системне розуміння теоретичних засад містобудування, закономірностей формування, функціонування та трансформації міст і містобудівних систем, а також сучасних концепцій і моделей просторового розвитку.

Містобудування розглядається як комплексна сфера наукової та професійної діяльності, пов'язана з дослідженням, плануванням, організацією та розвитком просторового середовища життєдіяльності людини. Теорія містобудування забезпечує наукове осмислення міста як складної просторової, функціональної, соціальної, економічної та екологічної системи, розкриває закономірності її розвитку та взаємодії структурних елементів.

Зміст дисципліни охоплює теоретико-методологічні засади містобудування; еволюцію містобудівних теорій і моделей; закономірності просторової організації містобудівних систем; функціонально-планувальну та морфологічну структуру міста; сучасні концепції сталого, компактного, поліцентричного та людиноцентричного міського розвитку; теоретичні засади трансформації та регенерації міських територій; проблематику життєстійкості, адаптивності, інклюзивності та перспектив розвитку сучасних міст.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів системного теоретичного та професійного розуміння закономірностей формування, функціонування і розвитку містобудівних систем, еволюції містобудівних ідей, теорій та моделей, а також здатності критично аналізувати сучасні містобудівні процеси, обґрунтовувати принципи просторової організації та визначати перспективні напрями трансформації міського середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні **знати:**

- основні поняття, категорії та термінологію теорії містобудування;
- об'єкт, предмет, структуру, функції та методологічні засади теорії містобудування;
- основні етапи еволюції містобудівної думки, класичні та сучасні містобудівні теорії, концепції й моделі;
- закономірності формування, функціонування та розвитку міст і містобудівних систем різних ієрархічних рівнів;

- принципи формування функціонально-планувальної, морфологічної та композиційно-просторової структури міста;
- основні чинники та процеси просторової трансформації міського середовища;
- теоретичні засади сталого, компактного, поліцентричного, людиноцентричного та життєстійкого розвитку міст;
- сучасні підходи до регенерації, ревіталізації та адаптивної трансформації міських територій;
- актуальні тенденції та виклики розвитку містобудування в Україні та світі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні вміти:

- застосовувати понятійно-категоріальний апарат теорії містобудування у навчальній, дослідницькій та професійній діяльності;
- аналізувати та критично оцінювати класичні й сучасні містобудівні теорії, концепції та моделі з урахуванням передумов їх виникнення, принципів, переваг і обмежень;
- виявляти закономірності формування та трансформації функціонально-планувальної, морфологічної та просторової структури міста;
- визначати взаємозв'язки між природно-ландшафтними, соціальними, економічними, функціональними, транспортними та іншими чинниками розвитку міського середовища;
- проводити порівняльний і системний аналіз містобудівних моделей та реальних прикладів розвитку міст;
- ідентифікувати основні проблеми, конфлікти та потенціал розвитку міських територій і пояснювати їх з позицій сучасної теорії містобудування;
- обґрунтовувати принципи та теоретичні засади просторової трансформації, регенерації й перспективного розвитку міських територій;
- формувати та аргументовано представляти власну професійну позицію щодо сучасних містобудівних процесів і напрямів розвитку міського середовища.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Архітектура та містобудування”).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та / або інноваційного	РН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають

характеру у сфері архітектури та містобудування.	сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.
ЗК01.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	РН03 Здійснювати передпроектний аналіз архітектурно-містобудівних об'єктів і територій.
ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.	РН04. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проєктування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності.
ЗК07. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	РН06. Забезпечувати гармонізацію об'єктів архітектури і предметного середовища, зокрема із застосуванням принципів і методів теорії дизайну архітектурного середовища.
СК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі архітектури та містобудування у широких або мультидисциплінарних контекстах.	РН11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики.
СК03.Здатність аналізувати, розробляти та впроваджувати архітектурно-містобудівні рішення з урахуванням соціально-демографічних, національно-етнічних, природно-кліматичних, інженерно-технічних чинників та санітарно-гігієнічних, безпекових, енергозберігаючих, екологічних, техніко-економічних вимог.	РН12. Знати і застосовувати у практичній діяльності законодавство і нормативну базу щодо проведення досліджень та розробки архітектурно-містобудівних проєктів.
СК05. Здатність розробляти і реалізовувати проєкти у сфері архітектури та містобудування.	РН13. Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проєктуванні.
СК07.Здатність до проєктного моделювання і дослідження концептуальних, натурних та комп'ютерних моделей об'єктів архітектури та містобудування.	РН15. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проєктування
СК08.Здатність розробляти завдання на архітектурно-містобудівне проєктування, організовувати процес проєктування з використанням даних щодо натурних обстежень, обмірних робіт, містобудівного розрахунку об'єкту проєктування.	

СК11. Здатність критично осмислювати проблеми архітектури та містобудування.	об'єктів архітектури та містобудування.
--	---

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	I		
Семестр	I		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	Лекції	14 год.	-
	Практичні	16 год.	-
Самостійна робота		60 год.	
Форма підсумкового контролю		Екзамен	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Базові знання з основ містобудування, історії архітектури та містобудування, архітектурного проектування.	Новітні підходи в архітектурному проектуванні; теорія та практика дизайну архітектурного середовища; просторовий аналіз міського середовища; виробнича практика; переддипломна практика; кваліфікаційна робота.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади містобудування

Тема 1. Теорія містобудування: предмет, структура та методологічні засади (2 год.)

Містобудування як сфера наукового знання і професійної діяльності. Об'єкт, предмет і завдання теорії містобудування. Місто як складна

просторово-функціональна, соціальна, економічна та екологічна система. Рівні містобудівних систем та взаємозв'язки між ними. Основні категорії та поняття теорії містобудування. Системний, структурно-функціональний, морфологічний, середовищний та комплексний підходи до дослідження міста.

Завдання для самостійної роботи: Порівняльний аналіз теоретико-методологічних підходів до дослідження міста як складної містобудівної систем (3, 4, 13, 14, 23, 25).

Тема 2. Еволюція містобудівних теорій і моделей розвитку міста (2 год.)

Передумови формування теорії містобудування. Містобудівні ідеї індустріальної епохи. «Місто-сад» Е. Говарда, лінійне місто А. Сорія-і-Мата, концепції Т. Гарньє, Ле Корбюзьє, Ф. Л. Райта. Афінська хартія та функціоналістична парадигма. Критика модерністського містобудування. Ідеї Дж. Джейкобс, К. Лінча, Г. Каллена, К. Александера. Новий урбанізм та формування сучасних підходів до розвитку міста. Вплив класичних теорій на сучасну містобудівну практику.

Завдання для самостійної роботи: Порівняльне дослідження класичних містобудівних теорій та їх впливу на сучасні моделі розвитку міста (4, 5, 7, 21, 22, 23).

Тема 3. Містобудівні системи та закономірності просторової організації міста (2 год.)

Поняття містобудівної системи. Ієрархічні рівні та типологія містобудівних об'єктів. Місто, агломерація, система розселення та регіон як взаємопов'язані просторові системи. Функціональна, планувальна та композиційно-просторова структура міста. Центр і периферія. Моноцентричні та поліцентричні моделі. Планувальний каркас і тканина міста. Вузли, осі, коридори та зони. Вплив природно-ландшафтних, соціально-економічних та інфраструктурних чинників на просторову організацію.

Завдання для самостійної роботи: Структурно-функціональний аналіз просторової організації обраного міста (1, 3, 4, 5, 7, 10, 11).

Змістовий модуль II. Сучасна теорія міста та містобудівних трансформацій

Тема 4. Морфологія та динаміка розвитку міського середовища (2 год.)

Міська морфологія як напрям теорії містобудування. Морфологічна структура міста: вулична мережа, квартал, парцела, забудова, відкриті простори. Типи міської тканини. Щільність, інтенсивність та компактність забудови. Історична наступність і трансформація міської структури. Розростання міста (urban sprawl), ущільнення, субурбанізація, деіндустріалізація та регенерація територій. Взаємозв'язок морфології, функцій і характеру міського середовища.

Завдання для самостійної роботи: Порівняльний морфологічний аналіз фрагментів міської тканини різних періодів формування (3, 5, 6, 7, 9, 10, 11).

Тема 5. Сучасні концепції та моделі сталого міського розвитку (2 год.)

Еволюція парадигм міського розвитку наприкінці XX — на початку XXI ст. Концепції сталого, компактного, поліцентричного та змішаного міста. Transit-Oriented Development (TOD). Walkable City та 15-minute city як моделі просторової доступності. Зелена та блакитно-зелена інфраструктура в системі міста. Resilient City та адаптивність міських систем. Smart City: потенціал та обмеження технологічного підходу. Людиноцентричність, інклюзивність і безбар'єрність як принципи сучасного містобудування.

Завдання для самостійної роботи: Критичний аналіз сучасної концепції міського розвитку на прикладі реалізованої містобудівної практики (1, 4, 5, 7, 15, 16, 19, 25).

Тема 6. Теорія трансформації та регенерації міських територій (2 год.)

Місто як динамічна система. Причини і механізми просторових трансформацій. Реконструкція, ревіталізація, регенерація, реновація та редевелопмент: поняття і відмінності. Трансформація промислових, деградованих та неефективно використовуваних територій. Збереження історико-культурної спадщини в умовах розвитку міста. Тактичні та поетапні трансформації міського середовища. Баланс збереження, адаптації та розвитку.

Завдання для самостійної роботи: Case-study трансформації проблемної або функціонально застарілої міської території. (4, 5, 7, 16, 19, 20, 25, 33).

Тема 7. Сучасні виклики та перспективи розвитку теорії містобудування (2 год.)

Глобальні та локальні чинники трансформації міст. Демографічні зміни, міграція, зміна клімату та технологічні трансформації як передумови розвитку сучасних містобудівних теорій. Еволюція теоретичних підходів до міської життєстійкості, адаптивності, просторової справедливості та доступності міських благ. Партисипативне містобудування та теоретичні засади участі громади у формуванні міського середовища. Вплив сучасних викликів, зокрема воєнних руйнувань і повоєнного відновлення, на трансформацію містобудівної парадигми. Перспективні напрями розвитку теорії містобудування та її взаємозв'язок із науковими дослідженнями, стратегічним плануванням і містобудівною практикою.

Завдання для самостійної роботи: Дослідження впливу одного із сучасних глобальних або локальних викликів на еволюцію містобудівних теорій і концепцій з визначенням перспективних напрямів розвитку теоретичних підходів до організації міського середовища (4, 12, 14, 16, 19, 20, 25).

Зміст семінарських занять

Тема 1. Місто як об'єкт теоретичного та системного дослідження (2 год.)

Розгляд міста як складної відкритої системи та об'єкта містобудівного дослідження. Аналіз взаємозв'язків між просторовими, функціональними, соціальними, економічними, екологічними та інфраструктурними складовими міського розвитку. Порівняння системного, структурно-функціонального, морфологічного та середовищного підходів до дослідження міста. Визначення можливостей і обмежень різних теоретико-методологічних підходів при вирішенні містобудівних завдань.

У межах семінару здобувачі формують структурно-логічну модель міста як містобудівної системи та аргументують характер взаємозв'язків між її основними компонентами.

Завдання для самостійної роботи: Аналітична схема «Місто як складна містобудівна система»: визначення основних компонентів, чинників розвитку та взаємозв'язків між ними (3, 4, 11, 13, 14).

Тема 2. Класичні містобудівні теорії та їх вплив на розвиток сучасного міста (2 год.)

Порівняльний аналіз ключових містобудівних концепцій XIX–XX ст.: «місто-сад», лінійне місто, індустріальне місто, функціональне місто, Broadacre City та інших моделей. Визначення соціальних, економічних і технологічних передумов їх виникнення. Аналіз принципів просторової організації, функціонального структурування, транспортних зв'язків, характеру забудови та взаємодії міста з природним середовищем. Виявлення впливу класичних теорій на сучасну містобудівну практику.

У межах семінару виконується порівняльна матриця 3–4 містобудівних теорій за єдиною системою критеріїв.

Завдання для самостійної роботи: Дослідження реалізованого міста або міського району, у просторовій організації якого простежується вплив однієї з класичних містобудівних концепцій (5, 7, 21, 22, 23).

Тема 3. Модерністська парадигма та формування альтернативних підходів до міста (2 год.)

Теоретичні засади функціонального міста та модерністського містобудування. Функціональне зонування, транспортна організація, принципи вільної забудови та трансформація традиційної міської тканини. Критика модерністської парадигми у працях Джейн Джейкобс, Кевіна Лінча, Гордона Каллена, Крістофера Александера та інших дослідників. Людський масштаб, різноманітність функцій, ідентичність місця, образ міста та соціальна активність міського простору.

Здобувачі порівнюють модерністську та людиноцентричну моделі міського середовища на конкретних прикладах.

Завдання для самостійної роботи: Порівняльний аналіз двох фрагментів міського середовища, сформованих відповідно до різних містобудівних парадигм, із визначенням їх просторових та функціональних характеристик (5, 7, 15, 22, 23, 25).

Тема 4. Морфологічний аналіз міської структури (2 год.)

Міська морфологія як інструмент пізнання закономірностей формування та трансформації міста. Вулична мережа, квартал, парцела, забудова та система відкритих просторів як базові елементи міської тканини. Типи планувальної структури. Щільність, масштаб, проникність та зв'язність міської тканини. Історична наступність і морфологічні трансформації.

У межах семінару здобувачі проводять графоаналітичне порівняння двох фрагментів міської тканини різного періоду або типу формування.

Завдання для самостійної роботи: Морфологічний портрет обраного фрагмента міста з визначенням типу планувальної

структури, характеру забудови, вуличної мережі, квартальної структури та відкритих просторів (3, 5, 6, 7, 9, 10).

Тема 5. Сучасні моделі та концепції міського розвитку (2 год.)

Порівняльний аналіз концепцій компактного та поліцентричного міста, Transit-Oriented Development, 15-хвилинного міста, walkable city, resilient city та інших сучасних моделей. Передумови їх формування, базові просторові принципи та сфери застосування. Взаємозв'язок щільності, функціонального різноманіття, мобільності, доступності, громадських просторів та зеленої інфраструктури. Критичне оцінювання переваг та обмежень універсального перенесення містобудівних моделей між різними соціально-просторовими контекстами.

Здобувачі проводять порівняльний аналіз 2–3 сучасних концепцій та аргументують можливості застосування їх окремих принципів в українських містах.

Завдання для самостійної роботи: Case-study реалізації сучасної моделі міського розвитку у закордонній або українській практиці з оцінкою можливостей та обмежень її застосування в умовах України (1, 4, 5, 7, 15, 19, 25).

Тема 6. Трансформація, регенерація та адаптивний розвиток міських територій (2 год.)

Причини функціональної та просторової трансформації міських територій. Регенерація, ревіталізація, реновація, реконструкція та редевелопмент: зміст і співвідношення понять. Трансформація промислових, деградованих, периферійних та історично сформованих територій. Збереження ідентичності та історико-культурної спадщини. Функціональна адаптація, змішане використання та інтеграція трансформованих територій у структуру міста.

У межах семінару здійснюється case-study реалізованого проекту міської регенерації за алгоритмом: вихідний стан → проблематика → концепція → механізми трансформації → просторові зміни → результати.

Завдання для самостійної роботи: Порівняльний аналіз українського та закордонного прикладів регенерації міської території з визначенням спільних принципів та контекстуальних відмінностей (4, 5, 15, 19, 20, 25).

Тема 7. Актуальні виклики розвитку українських міст (2 год.)

Дослідження сучасних процесів трансформації українських міст. Демографічні зміни та міграція, просторові диспропорції, субурбанізація, деградація окремих територій, транспортні проблеми, кліматичні та екологічні виклики. Безпека і життєстійкість міського середовища. Наслідки воєнних руйнувань та зміни функціонування міст. Доступність,

безбар'єрність та соціальна інклюзивність. Виявлення причинно-наслідкових зв'язків між проблемами та просторовими процесами.

У межах семінару здобувач обирає конкретне українське місто та формує проблемно-аналітичну модель його сучасного розвитку.

Завдання для самостійної роботи: Теоретичне дослідження актуального виклику розвитку сучасного українського міста з визначенням його передумов, закономірностей прояву та взаємозв'язків із процесами просторової трансформації. Пояснення досліджуваного явища з позицій класичних і сучасних містобудівних теорій та концепцій (4, 12, 16, 19, 20).

Тема 8. Теоретична модель перспективного розвитку міста (2 год.)

Узагальнення теоретичних знань про закономірності формування, функціонування та розвитку містобудівних систем. Визначення теоретичних передумов і принципів перспективної просторової організації міста або його структурного елемента. Встановлення взаємозв'язків між функціонально-планувальною структурою, морфологією міського середовища, природно-ландшафтними, соціально-економічними та інфраструктурними чинниками розвитку. Формування теоретико-концептуальної моделі міста на основі принципів сталості, компактності, поліцентричності, людиноцентричності, адаптивності та життєстійкості.

Підсумковою аудиторною роботою є формування та презентація теоретичної моделі перспективного розвитку обраного міста або його структурного елемента у вигляді системи принципів, структурно-логічної та концептуальної схеми. Завдання має теоретико-аналітичний характер і не передбачає розрахунку показників ефективності, багатокритеріального оцінювання чи вибору оптимального сценарію.

Завдання для самостійної роботи: Підготовка теоретико-концептуальної схеми перспективної просторової організації обраного міста або його структурного елемента з поясненням основних структурних компонентів, взаємозв'язків та принципів розвитку на основі сучасних містобудівних теорій (3, 4, 5, 7, 12, 14, 16, 19, 20).

Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни
«Теорія містобудування»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	60	
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	20	
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	
Підготовка до поточного контролю	10	
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	

ПОЛІТИКА КУРСУ

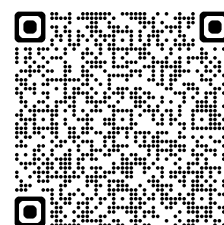
Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Здобувачі мають право оскаржувати результати поточного оцінювання, а також інформувати про факти конфліктних ситуацій в академічній групі чи з викладачем у відповідності до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з навчальної дисципліни (диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні та семінарські заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Вимоги щодо дотримання академічної доброчесності, види її порушень і порядок притягнення до академічної відповідальності визначено Положенням про систему забезпечення академічної доброчесності в Університеті Короля Данила. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Використання систем штучного інтелекту під час виконання навчальних завдань допускається відповідно до “Політики використання штучного інтелекту в Університеті Короля Данила”. Здобувач зобов’язаний критично перевіряти створений ШІ зміст, нести відповідальність за подану роботу та зазначати факт і спосіб використання таких систем. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

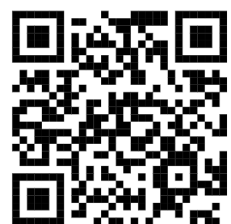

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та семінарських занять дозволяється виключно у навчальних цілях. На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

При вивченні дисципліни «Теорія містобудування» застосовується комплекс методів навчання, спрямованих на формування системних знань про закономірності, принципи та концепції формування і розвитку містобудівних систем, здатності аналізувати функціонально-планувальну та просторову організацію населених пунктів, досліджувати процеси урбанізації, визначати чинники й тенденції просторового розвитку територій, оцінювати містобудівні проблеми та обґрунтовувати напрями їх

вирішення з урахуванням принципів сталого розвитку. Навчання поєднує теоретичне опрацювання матеріалу з аналізом історичних і сучасних містобудівних концепцій, вітчизняного та міжнародного досвіду містобудування, нормативно-правових актів і нормативних документів, генеральних планів та іншої містобудівної документації, дослідженням реальних містобудівних ситуацій, порівняльним аналізом планувальних структур і моделей розвитку міст, проведенням професійних дискусій, розв'язанням ситуаційних завдань, роботою з картографічними й графічними матеріалами та використанням сучасних цифрових інструментів для аналізу міського середовища.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
РН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.	Словесні методи: проблемна лекція, пояснення, бесіда, дискусія. Наочні методи: демонстрування містобудівних моделей, концептуальних і структурно-логічних схем, мультимедійних матеріалів. Аналітичні методи: аналіз, синтез, порівняння та критичне осмислення класичних і сучасних містобудівних теорій та концепцій. Дослідницькі методи: опрацювання наукових першоджерел, дослідження еволюції містобудівної думки, формування та перевірка аналітичних висновків. Інтерактивні методи: тематична дискусія, case-study, обговорення альтернативних теоретичних підходів. Цифрові методи: використання цифрових інформаційних ресурсів та систем ІІІ для пошуку, систематизації й зіставлення наукової інформації з обов'язковою верифікацією джерел та дотриманням академічної доброчесності.	Усне опитування; оцінювання участі у фаховій дискусії; оцінювання порівняльного аналізу містобудівних теорій і концепцій; структурно-логічних схем і порівняльних матриць; аналітичного повідомлення; самостійної роботи; поточне оцінювання; екзамен.
РН03 Здійснювати передпроектний	Словесні методи: лекція, пояснення, постановка	Оцінювання структурно-функціональн

аналіз архітектурно-містобудівних об'єктів і територій.	проблемних питань. Наочні методи: демонстрування картографічних, графоаналітичних та ілюстративних матеріалів. Аналітичні методи: структурно-функціональний, морфологічний, порівняльний і середовищний аналіз міських територій; виявлення просторових взаємозв'язків та закономірностей розвитку. Проблемно-пошукові та дослідницькі методи: аналіз містобудівної ситуації, визначення проблем, ресурсів, обмежень і потенціалу трансформації території. Інтерактивні методи: case-study, обговорення результатів аналізу, колективне формування проблемної моделі території. Цифрові методи: використання цифрової картографії, відкритих просторових даних та ІІІ як допоміжних засобів систематизації й інтерпретації інформації з перевіркою отриманих результатів.	ого та морфологічного аналізу; графоаналітичних схем; морфологічного портрета міської території; проблемно-аналітичної моделі; повноти визначення чинників та закономірностей розвитку території; усний захист результатів; самостійна робота; поточне оцінювання; екзамен.
РН04. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності і теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення	Словесні методи: проблемна лекція, пояснення, дискусія. Наочні методи: аналіз реалізованих містобудівних концепцій, моделей і прикладів трансформації території. Аналітичні методи: порівняння сучасних моделей міського розвитку, аналіз принципів сталості, компактності, поліцентричності, функціональної різноманітності та адаптивності. Проблемно-пошукові методи: пошук альтернативних принципів просторової трансформації та регенерації міських територій. Інтерактивні методи: case-study, мозковий штурм, обговорення	Оцінювання аналізу реалізованих містобудівних рішень; case-study міської трансформації; порівняння альтернативних моделей розвитку; обґрунтованості запропонованих принципів просторової організації; оцінювання аналітико-концептуальної моделі; презентація та усний захист; поточне оцінювання; екзамен.

раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності.	альтернатив. Методи концептуального моделювання: формування теоретично обґрунтованих принципів перспективного розвитку території.	
РН06. Забезпечувати гармонізацію об'єктів архітектури і предметного середовища, зокрема із застосуванням принципів і методів теорії дизайну архітектурного середовища.	Словесні методи: лекція, пояснення, фахова дискусія. Наочні методи: візуальний аналіз міського середовища, демонстрування історичних і сучасних типів міської тканини. Аналітичні методи: морфологічний і середовищний аналіз; дослідження взаємозв'язків забудови, вуличної мережі, громадських і відкритих просторів, природно-ландшафтних компонентів. Проблемно-пошукові методи: виявлення просторових конфліктів, порушень цілісності, масштабу та ідентичності середовища. Інтерактивні методи: аналіз конкретних містобудівних ситуацій, порівняльне обговорення міських просторів.	Оцінювання морфологічного та середовищного аналізу; графоаналітичних матеріалів; порівняльного дослідження фрагментів міської тканини; правильності виявлення просторових взаємозв'язків і конфліктів; аргументованості висновків щодо цілісності та якості міського середовища; поточне оцінювання; екзамен.
РН11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризику.	Словесні методи: проблемна лекція, пояснення, фахова дискусія. Аналітичні методи: теоретичний аналіз закономірностей просторового розвитку міст, порівняння принципів класичних і сучасних містобудівних концепцій, визначення їх переваг та обмежень. Проблемно-пошукові методи: виявлення теоретичних суперечностей у підходах до формування міського середовища, обґрунтування	Оцінювання правильності розуміння та застосування теоретичних принципів містобудування; порівняльного аналізу містобудівних концепцій і моделей; обґрунтованості визначених принципів перспективного просторового розвитку; змістової повноти, логічності та теоретичної відповідності

	принципів перспективного розвитку містобудівних систем. Інтерактивні методи: case-study, тематична дискусія, критичне обговорення містобудівних концепцій. Методи концептуального моделювання: формування теоретичної моделі перспективної просторової організації міста на основі сучасних містобудівних теорій.	концептуальної моделі міста; якості структурно-логічних і концептуальних схем; аргументованості висновків, презентації та усного захисту результатів; поточне оцінювання; екзамен.
РН12. Знати і застосовувати у практичній діяльності законодавство і нормативну базу щодо проведення досліджень та розробки архітектурно-містобудівних проєктів.	Словесні методи: пояснення, коментування нормативних положень у контексті містобудівної проблематики. Аналітичні методи: робота з чинними законодавчими та нормативними документами; встановлення взаємозв'язків між теоретичними принципами містобудування та нормативними вимогами. Проблемно-пошукові методи: визначення нормативних і планувальних обмежень під час аналізу конкретних містобудівних ситуацій. Методи самостійної роботи: пошук, опрацювання та критична перевірка офіційних нормативних джерел. Цифрові методи: використання електронних нормативно-правових баз із обов'язковою перевіркою актуальності документа.	Оцінювання правильності визначення та застосування нормативних вимог у містобудівному аналізі; оцінювання врахування планувальних обмежень у case-study та аналітико-концептуальних роботах; усне опитування; оцінювання самостійної роботи; поточне оцінювання; екзамен.

PH13. Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проєктуванні.	Словесні методи: проблемна лекція, пояснення, дискусія. Аналітичні методи: системний аналіз взаємозв'язків між просторовою організацією міста, природно-ландшафтними, екологічними, соціальними, інфраструктурними та безпековими чинниками. Дослідницькі методи: вивчення теоретичних засад сталого, адаптивного та життєстійкого розвитку міст. Проблемно-пошукові методи: визначення теоретичних принципів забезпечення екологічності, безпеки та функціональної збалансованості міського середовища. Інтерактивні методи: аналіз реалізованих містобудівних концепцій, фахова дискусія, case-study.	Оцінювання розуміння взаємозв'язків між просторовими, екологічними, інфраструктурними та безпековими чинниками розвитку міст; правильності пояснення принципів сталого й життєстійкого містобудування; обґрунтованості теоретичних підходів до формування безпечного та збалансованого міського середовища; якості аналітичних матеріалів і висновків; поточне оцінювання; екзамен.
PH15. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проєктування об'єктів архітектури та містобудування.	Словесні методи: проблемна лекція, пояснення, фахова дискусія. Наочні методи: демонстрування прикладів реалізованих містобудівних концепцій, моделей просторового розвитку міст, картографічних і графоаналітичних матеріалів. Аналітичні методи: порівняльний і критичний аналіз міжнародного та вітчизняного досвіду містобудування, дослідження принципів просторової організації, функціонально-планувальних структур і сучасних моделей міського розвитку. Дослідницькі методи: опрацювання наукових джерел, вивчення реалізованих містобудівних практик, визначення передумов, переваг та обмежень застосування зарубіжного досвіду в умовах України. Інтерактивні методи: case-study, порівняльне	Оцінювання порівняльної матриці українського та міжнародного досвіду; case-study реалізованих містобудівних практик; аналітичної презентації; обґрунтованості висновків щодо можливостей і обмежень адаптації міжнародного досвіду; оцінювання самостійної роботи; усний захист; поточне оцінювання; екзамен.

	обговорення, тематична дискусія, презентація результатів дослідження. Методи самостійної роботи: пошук, систематизація та критичне опрацювання вітчизняних і міжнародних наукових та професійних джерел.	
--	---	--

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для вивчення навчальної дисципліни «Теорія містобудування» необхідно:

1. проектор або інший мультимедійний екран для демонстрації презентацій, містобудівних схем і моделей, історичних та сучасних планів міст, картографічних матеріалів, прикладів планувальної і морфологічної структури міського середовища, вітчизняного та міжнародного досвіду містобудівного розвитку;
2. комп'ютери, ноутбуки, планшети або інші пристрої з доступом до мережі Інтернет для пошуку та опрацювання наукової і професійної інформації, дослідження містобудівних теорій, концепцій і моделей, роботи з картографічними матеріалами, відкритими просторовими даними та іншими цифровими інформаційними ресурсами;
3. ліцензійне програмне забезпечення Archicad, для опрацювання графічних і просторових матеріалів, побудови структурно-планувальних, морфологічних, графоаналітичних та концептуальних схем, аналізу фрагментів міської тканини та графічного представлення результатів навчальних і самостійних досліджень;
4. програмне забезпечення для роботи з текстовою, табличною, презентаційною та графічною інформацією для підготовки аналітичних матеріалів, порівняльних матриць, структурно-логічних схем, аналітичних презентацій та представлення результатів дослідження містобудівних об'єктів і процесів;
5. доступ до наукових та освітніх інформаційних ресурсів — електронних каталогів бібліотек, інституційних репозитаріїв, наукових періодичних видань, баз даних та інших академічних ресурсів — для опрацювання класичних і сучасних наукових праць із теорії та історії містобудування, урбаністики, міської морфології, сталого розвитку, регенерації та просторової трансформації міст;
6. доступ до цифрових картографічних сервісів, та відкритих даних для дослідження планувальної, функціональної та морфологічної структури міст, вулично-дорожньої мережі, характеру забудови, системи громадських і відкритих просторів, просторових зв'язків та динаміки трансформації міських територій;

7. доступ до містобудівної документації та відкритих інформаційних ресурсів територіальних громад для аналізу просторової організації та розвитку реальних містобудівних об'єктів, зіставлення теоретичних моделей із практикою містобудівного розвитку та виконання аналітичних і самостійних завдань;

8. доступ до інформаційного сервісу «БУДСТАНДАРТ Online» та офіційних електронних ресурсів органів державної влади для роботи з актуальними законодавчими актами, державними будівельними нормами, стандартами та іншими нормативними документами у сфері архітектури, містобудування і просторового планування;

9. доступ до генеративних систем штучного інтелекту як допоміжного інструменту для пошуку напрямів дослідження, систематизації та структурування інформації, порівняння містобудівних концепцій і моделей, формування альтернативних аналітичних підходів та підготовки окремих навчальних матеріалів. Використання систем ШІ передбачає критичну перевірку отриманих результатів за науковими, офіційними та професійними джерелами, належне посилення на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності;

10. навчальна, наукова, нормативна та довідкова література з теорії та історії містобудування, урбаністики, міської морфології, просторової і функціонально-планувальної організації міст, сталого та життєстійкого міського розвитку, регенерації й трансформації міських територій, а також сучасних тенденцій розвитку містобудівної теорії та практики.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

<i>Вид</i>	<i>Зміст</i>	<i>% від загальної оцінки</i>	<i>Бал</i>	
			<i>min</i>	<i>max</i>
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи		40	25	40
Всього:		100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та

підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання (аудиторні заняття):

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні фрагментарного розпізнавання та відтворення окремих понять і категорій теорії містобудування; недостатньо розуміє предмет, структуру та методологічні засади містобудівної теорії, допускає суттєві помилки у характеристиці основних етапів її розвитку, класичних і сучасних містобудівних концепцій та моделей; не може самостійно пояснити закономірності формування і трансформації міст та містобудівних систем, визначити особливості їх функціонально-планувальної і морфологічної структури; має труднощі з аналізом міської тканини, просторових взаємозв'язків, чинників та проблем розвитку території; не здатний коректно виконати порівняльний аналіз містобудівних теорій і практик, сформувати структурно-логічну чи графоаналітичну схему, аргументувати висновки або запропоновані принципи просторового розвитку; практичні та самостійні завдання виконує фрагментарно, із суттєвими змістовими та методичними помилками.
«задовільно»	володіє основним теоретичним матеріалом дисципліни, розуміє базові поняття та категорії теорії містобудування; загалом орієнтується в основних етапах розвитку містобудівної думки, розрізняє ключові класичні та сучасні теорії, концепції й моделі міського розвитку, однак їх характеристика не завжди є системною та достатньо аргументованою; за допомогою викладача може визначити основні елементи функціонально-планувальної та морфологічної структури міста, виявити окремі чинники, проблеми й передумови трансформації території; виконує нескладний порівняльний, структурно-функціональний і морфологічний аналіз, складає базові аналітичні та структурно-логічні схеми; здатний опрацювати містобудівний case-study, порівняти окремі альтернативні підходи та сформулювати загальні висновки, однак потребує методичного супроводу викладача; самостійні роботи виконує в основному правильно, проте допускає неточності у

	застосуванні термінології, методів аналізу та аргументації результатів.
«добре»	вільно володіє основним обсягом теоретичного матеріалу дисципліни, правильно використовує понятійно-категоріальний апарат теорії містобудування; розуміє еволюцію містобудівної думки та взаємозв'язки між класичними й сучасними теоріями, концепціями і моделями; самостійно аналізує функціонально-планувальну, морфологічну та просторову структуру міста, визначає закономірності її формування, основні чинники, проблеми, ресурси та напрями трансформації; аргументовано порівнює містобудівні моделі й альтернативні сценарії розвитку, аналізує український та міжнародний досвід; якісно виконує структурно-логічні, морфологічні та графоаналітичні схеми, порівняльні матриці й case-study; здатний обґрунтувати принципи регенерації, адаптивної трансформації та перспективного розвитку міських територій з урахуванням сучасних концепцій сталого, компактного, поліцентричного, людиноцентричного та життєстійкого міста; аргументовано представляє результати аудиторної та самостійної роботи, самостійно виявляє і виправляє більшість допущених неточностей.
«відмінно»	системно, вільно та на високому теоретико-аналітичному рівні володіє матеріалом дисципліни; демонструє глибоке розуміння еволюції містобудівної думки, закономірностей формування, функціонування та трансформації міст і містобудівних систем, критично осмислює класичні й сучасні теорії, концепції та моделі міського розвитку; самостійно встановлює взаємозв'язки між функціональними, планувальними, морфологічними, соціальними, економічними, екологічними та інфраструктурними чинниками розвитку міста; комплексно застосовує структурно-функціональний, морфологічний, порівняльний, системний та інші доречні методи дослідження; критично аналізує український і міжнародний містобудівний досвід, аргументовано порівнює альтернативні моделі та сценарії розвитку, визначає їх переваги, обмеження, можливі наслідки й умови застосування; на високому змістовому та графічному рівні виконує порівняльні матриці, структурно-логічні та графоаналітичні схеми, морфологічні дослідження, case-study і проблемно-аналітичні моделі; здатний самостійно синтезувати результати дослідження та формувати теоретично обґрунтовану аналітико-концептуальну модель перспективного розвитку міста або міської території; аргументовано захищає власну професійну позицію, працює з науковими, картографічними, нормативними та професійними джерелами, критично оцінює інформацію, у тому

	числі отриману за допомогою цифрових технологій і систем ІІІ, дотримуючись принципів академічної доброчесності.
--	---

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль з дисципліни «Теорія містобудування» проводиться у формі екзамену шляхом комп'ютерного тестування, що включає завдання трьох рівнів складності:

- Базовий рівень — перевірка знань основних понять, категорій, закономірностей і методологічних засад теорії містобудування, класичних та сучасних містобудівних концепцій і моделей.
- Середній рівень — перевірка розуміння закономірностей формування та розвитку містобудівних систем, здатності аналізувати функціонально-планувальну й морфологічну структуру міст, порівнювати містобудівні теорії, концепції та підходи до просторового розвитку.
- Високий рівень — перевірка здатності комплексно застосовувати теоретичні знання для аналізу містобудівних ситуацій, визначення проблем і тенденцій просторового розвитку, оцінювання альтернативних концепцій та обґрунтування принципів трансформації міського середовища.

Оцінювання здійснюється відповідно до кількості правильних відповідей з урахуванням рівня складності тестових завдань. Максимальна кількість балів за екзамен становить 40, мінімальна для успішного складання - 25 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Здобувачі, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Безлюбченко О. С., Гордієнко С. М., Завальний О. В. Планування міст і транспорт : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 270 с.
2. Габрель М.М. Основи проектування великих територіальних об'єктів: конспект лекцій з курсу “Основи районного планування” (для студентів напрямку 6.1201 - Архітектура). Львів: Нац. ун-т “Львівська політехніка” 2003. 176 с.
3. Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем: монографія. Київ: Видавничий дім А.С.С. 2004. 400 с.
4. Дьомін М. М., Габрель М. М. Урбаністика та просторове планування : енциклопедичний словник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2025. 708 с.
5. Містобудівне проектування. Частина 1: Місто як об'єкт проектування : підручник / за ред. Г. П. Петришин, Б. С. Посацького, Ю. В. Ідак. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 312 с.

6. Містобудівне проєктування. Частина 2: Проєктування структурних елементів міста : підручник / за ред. Г. П. Петришин, Б. С. Посацького, Ю. В. Ідак. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 324 с.
7. Потапчук І. В. Основи містобудування : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2025. 664 с. URL: <https://drp.nuwm.edu.ua/items/00289de4-e2d3-4790-bb50-47462ed1c6db>
8. Проєктування міських територій : підручник : [у 2 ч.] / [за ред. І. Е. Линник, О. В. Завального]. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – Ч. 2. – 544 с. – (Серія «Міське будівництво та господарство»).

Допоміжна

9. Габрель М. М. Геометричні задачі в урбаністиці. *Комунальне господарство міст*. 2021. Т. 1, № 161. С. 58–68.
10. Габрель М. М., Габрель М. М. Інваріанти та ізомери міського простору. *Містобудування та територіальне планування*. 2021. № 77. С. 98–112.
11. Габрель М. М., Габрель М. М. Кількість і якість як урбаністичні категорії. *Регіональні проблеми архітектури та містобудування*. 2022. № 16. С. 12–24.
12. Габрель М. М., Габрель М. М. Інституційний підхід в моделюванні просторової політики України. *Просторовий розвиток*. 2022. № 2. С. 3–22.
13. Габрель М. М., Габрель М. М. Конвергентність матеріалістичного й ідеалістичного в методології містобудівної діяльності. *Архітектурні дослідження*. 2022. Т. 8, № 2. С. 42–51.
14. Габрель М. М., Габрель М. М., Форкуца Л. С. До питання формування бази знань просторового планування в Україні. *Містобудування та територіальне планування*. 2023. № 84. С. 3–27.
15. Габрель М. М., Косьмій М. М., Габрель Т. М. Духовний комфорт міста як урбаністичний феномен і система сенсів. *Просторовий розвиток*. 2023. № 3. С. 173–196.
16. Габрель М. М., Косьмій М. М., Габрель Т. М., Стовбан В. О. Просторові синдроми: нові реалії та патології в урбаністиці України. *Містобудування та територіальне планування*. 2025. № 90. С. 210–236.
17. Габрель М. М., Хром'як Й. Я., Габрель М. М., Добровольська М. А. Інтелектуально-діяльнісний підхід підготовки фахівців із просторового планування та урбаністики. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2025. Вип. 73. С. 197–215.
18. Дідик В. В., Павлів А. П. Планування міст : підручник. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006. 412 с.

19. Довідник з відбудови міст / А. Ахмедова та ін. ; упоряд.: М. Головка та ін. Київ : Урбанина, 2023. 398 с.
20. Дьомін М. М., Габрель М. М., Косьмій М. М., Габрель М. М., Лисяк Н. М. Нематеріальна сутність війни: проблеми й підходи до відновлення і просторового розвитку України. *Містобудування та територіальне планування*. 2024. № 87. С. 206–230.
21. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. 368 с.
22. Черкес Б. С., Лінда С. М. Архітектура сучасності : остання третина ХХ – початок ХХІ століть : навч. посіб. 2-ге вид. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 380 с.
23. Фомін І. О. Основи теорії містобудування : підручник. Київ : Наукова думка, 1997. 192 с.
24. Habrel M., Kosmii M., Habrel M., Kovalchuk I. Kinetic model in the agglomeration design: on the example of Lviv. *Landscape Architecture and Art*. 2023. Vol. 22, No. 22. P. 98–108.
25. Musiaka Ł., Habrel M., Habrel M., Kosmii M. Non-material considerations and uniqueness in the planning of the development of urban space: example of Lviv. *European Spatial Research and Policy*. 2021. Vol. 28, No. 1. P. 309–335. DOI: 10.18778/1231-1952.28.1.16.

Інформаційні ресурси

26. Про основи містобудування : Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>
27. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
28. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>
29. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 07.02.2002 № 3059-III. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text>
30. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
31. Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 926. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-%D0%BF#Text>
32. Про Державний земельний кадастр : Закон України від

07.07.2011 № 3613-VI. Законодавство України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>

33. Про охорону культурної спадщини : Закон України від
08.06.2000 № 1805-III. Законодавство України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>